

"בקצפו את הקצף שהיה לי לקצוף"

השכר של פנחס הוא אליהו שיבשר על הגאולה העתידה והתיקון הנפלא של נשמות נדב ואביהוא שנכנסו בפנחס

של נדב ואביהוא בני אהרן הכהן, שנמשחו יחד עם אביהם לכהונה נכנסו בפנחס, לכן מאז כבר היה ראוי לכהונה מצד נשמתם שבתוכו.

בדרך זו מפרש הזוהר הקדוש כמין חומר הטעם שהכתוב מייחס את פנחס עד אהרן באומרו: "פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן", כדי לרמז בכך על החידוש הנזכר שנכנסו בו נשמות נדב ואביהוא, וזהו פירוש הכתוב: "פינחס" שהיה עד הנה "בן אלעזר", מעתה שנכנסו בו נדב ואביהוא שהיו בני אהרן הרי הוא כבר "בן אהרן הכהן" עצמו.

הנה כי כן צריך ביאור להבין הטעם שסייב הקב"ה מסבב כל הסיבות, שנדב ואביהוא זכו למצוא תיקון ומנוח לנשמתם דוקא על ידי שנכנסו בפנחס בשעה שקינא קנאת ה' צבאות להרוג את זמרי בן סלוא. זאת ועוד ראוי לבאר הקשר בין מה שזכו נדב ואביהוא בתיקון לנשמתם כשנכנסו בפנחס, ובין מה שזכה פנחס דוקא אז לקבל בשכרו להיות אליהו הנביא שיבוא לבשר על הגאולה העתידה.

"מתי ב' זקנים הללו מתים ואנו נוהגין שררה על הציבור"

פתח דברינו יאיר לבאר כל זה על פי מה שמצינו מאמר פלא במדרש (ויק"ר כ-י) על הכתוב (שמות כד-א): "ואל משה אמר עלה אל ה' אתה ואהרן נדב ואביהוא, מלמד שהיו משה ואהרן הולכין תחלה, ונדב ואביהוא מהלכין אחריהן, וכל ישראל אחריהן, ואומרים [נדב ואביהוא], מתי ב' זקנים הללו מתים ואנו נוהגין שררה על הציבור... אמר להם הקב"ה (משלי כז-א) אל תהלל ביום מחר".

ויש לתמוה הפלא ופלא, הלא בפרשת שמיני מפורש הטעם למיתתם (ויקרא י-א): "ויקחו בני אהרן נדב ואביהוא איש מחתתו ויתנו בהן אש וישימו עליה קטורת, ויקריבו

אנכי שולח לכם את אליהו הנביא לפני בוא יום ה' וגו', והשיב לב אבות על בנים".

אלא שעתה מוטלת עלינו חובת הביאור להבין ולהשכיל ביתר עמקות, הלא כלל גדול הוא שהקב"ה משלם שכר מדה כנגד מדה, כמו ששינו במשנה (סוטה ה:): "במדה שאדם מודד בה מודדין לו". הנה כי כן מהו הקשר בין הקנאות של פנחס שהרג את זמרי והציל בכך את ישראל מכליה, ובין השכר הגדול שנתן לו הקב"ה, שיזכה לחיות לעולם ולבשר לישראל על הגאולה העתידה.

נשמות נדב ואביהוא לא מצאו מנוח עד שנכנסו בפנחס כשהרג את זמרי ונתקנו

פתח דברינו יאיר לבאר כל זה על פי מה שמצינו דבר פלא בזוהר הקדוש (פרשתנו ריז), כי בשעה שקם פנחס מתוך העדה לקנא קנאת ה' צבאות להרוג את נשיא שבט שמעון זמרי בן סלוא, ראה את שבטו של שמעון באים כנגדו להילחם בו, ומרוב הפחד פרחו נשמתו ממנו, ונכנסו בו הנשמות של נדב ואביהוא שמיום פטירתם לא מצאו מקום מנוחה.

על פי האמור מיישב הזוהר הקדוש בדרך נפלא הטעם שלא נתכהן פנחס עד שהרג את זמרי, כמו ששינו בגמרא (זבחים קא:): "לא נתכהן פינחס עד שהרגו לזמרי". והנה רש"י בפירושו על התורה כאן מפרש הטעם לכך: "זהיתה לו ולזרעו אחרי ברית כהונת עולם, שאף על פי שכבר ניתנה כהונה לזרעו של אהרן, לא ניתנה אלא לאהרן ולבניו שנמשחו עמו, ולתולדותיהם שיולידו אחר המשחתן, אבל פינחס שנולד קודם לכן ולא נמשח, לא בא לכלל כהונה".

אולם עדיין צריך ביאור, מדוע אם כן זכה פנחס בכהונה אחרי שהרג את זמרי בלי שנמשח לכהונה יחד עם אהרן. אך לפי האמור מבאר הזוהר הקדוש הטעם לכך, כי מאחר שהנשמות

בפרשתנו פרשת פנחס דבר בעתו מה טוב, להתבונן בשבח הגדול ששייב הקב"ה את פנחס, שמסר נפשו לקנא קנאת ה' צבאות להרוג את זמרי בן סלוא, והציל בכך את ישראל מכליה, כמו שכתוב (במדבר כה-י): וידבר ה' אל משה לאמר. פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי מעל בני ישראל, בקנאו את קנאתי בתוכם ולא כיליתי את בני ישראל בקנאתי, לכן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום".

והנה הפרשן הגדול ר'בן של' ישראל רש"י הקדוש מפרש: "בקנאו את קנאתי, בנקמו את נקמתי, בקצפו את הקצף שהיה לי לקצוף". ונתייענו נושאי כליו של רש"י, ה"מזרחי", המהר"ל ב"גור אריה" ועוד, מכיון שרש"י פירש: "בנקמו את נקמתי", לשם מה הוסיף לפרש: "בקצפו את הקצף שהיה לי לקצוף".

עוד ראוי להתבונן בשכר הגדול שהבטיח הקב"ה לפנחס: "לכן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום", ומפרש בתרגום יונתן: "את בריתי שלום, הָאָנָא גִזֵר לִיָּה יְת קִימֵי שְׁלָם וְאֶעֱבִדֵינִי מְלֶאךָן קִימֵי וְיִיחֵי לְעֵלְמָא לְמִבְשָׂרָא גְאוּלְתָא בְּסוּף יוֹמָא". פירוש: "הריני כורת עמו את בריתי שלום, ואעשנו מלאך קיים ויחיה לעולם, לבשר על הגאולה באחרית הימים".

והנה בהשקפה הראשונה דברי התרגום יונתן סתומים, היכן מצינו רמז במאמרו של הקב"ה: "הנני נותן לו את בריתי שלום", שעתיד פנחס להיות מלאך שיחיה לעולם ויבשר על הגאולה באחרית הימים. ונראה לפרש כוונתו על דרך שדרשו במדרש (ילקוט שמעוני כאן):

"לכן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום, אמר רבי שמעון בן לקיש, פנחס הוא אליהו, אמר לו הקב"ה, אתה נתת שלום בין ישראל ובין בעולם הזה, אף לעתיד לבוא אתה הוא שעתיד ליתן שלום ביני לבין בני, שנאמר (מלאכי ג-כג) הנה

תרגום יונתן: "הָאֵנָּא גִזְר לִיה ית קִימֵי שְׁלָם וְאֶעֱדִינֶיהָ מְלֵאָה קָיִים וְיִיחֵי לְעֵלְמָא לְמִבְשָׁדָא גְאוּלְתָּא בְּסוּף זִמְנָא"

דיטב"א: ביאור המאמר "מצוות בטלות לעתיד לבוא" כי לעתיד לבוא יקיימו כל המצוות בגדר אינו מצווה ועושה

הקב"ה מקיים כל המצוות בגדר אינו מצווה ועושה הכנה לגאולה העתידה שיקיימו כל המצוות בתורת נדבה

ביאור דברי רש"י: "בקצפו את הקצף שהיה לו לקצוף" כי הלכה זו שאין מודין בן היה הקב"ה צריך לקיים

בגדר אינו מצווה ועושה, מכיון שבלי יצר הרע גדול אינו מצווה ועושה ממצווה ועושה. [ויש לציין כי ב"יערות דבש" הביא את דברי הריטב"א הנ"ל בשם התוספות, אולם כבר העיר הש"ד חמד" (קונטרס דברי חכמים סימן ג) שדבר זה אינו בתוספות כי אם בריטב"א].

הקב"ה מקיים את כל המצוות בכחינת אינו מצווה ועושה

ונראה להוסיף תבלין לבאר לפי זה ביתר שאת ענין "מצוות בטלות לעתיד לבוא", על פי מה ששנינו בתלמוד ירושלמי (ראש השנה פ"א ה"ג) שהקב"ה כביכול בעצמו מקיים את מצוות התורה: "בנוהג שבעולם מלך בשר ודם גזור גזירה, רצה מקיימה, רצה אחרים מקיימים אותה, אבל הקב"ה אינו כן אלא גזור גזירה ומקיימה תחילה, מאי טעמא (ויקרא כב-ט) ושמרו את משמרתני אני ה', אני הוא ששימרתני מצוותיה של תורה תחילה".

וכן דרשו במדרש (ויק"ר לה-ג) מקרא שכתוב (ויקרא כו-ג): "אם בחוקותי תלכו, אמר רבי אלעזר, בנוהג שבעולם מלך בשר ודם גזור גזירה, אם רצה לקיימה הרי הוא מקיימה, ואם לאו סוף שמקיימה על ידי אחרים, אבל הקדוש ברוך הוא אינו כן, אלא גזור גזירה הוא מקיימה תחילה, הדא הוא דכתיב (ויקרא יט-לב) מפני שיבה תקום והדרת פני זקן ויראת מאלקיך אני ה', אני הוא שקיימתי מצות עמידת זקן תחילה, אם בחקותי תלכו".

ופירש מהרז"ו שהקב"ה קיים מצות "והדרת פני זקן", כאשר קם כביכול מפני אברהם אבינו שהיה זקן, כמו שכתוב (בראשית יח-א): "וירא אליו ה' באלוני ממרא והוא יושב פתח האהל כחום היום". ופירש רש"י ומקור הדבר במדרש (ב"ר מח-ז): "ישב כתיב, ביקש לעמוד, אמר לו הקב"ה, שב ואני אעמוד, ואתה סימן לבניך שעתיד אני

מן המצוות, עבידנא יומא טבא לרבנן דהא לא מיפקידנא והא עבידנא, השתא דשמעיתא להא דאמר רבי חנינא גדול מצווה ועושה יותר ממי שאינו מצווה ועושה, אדרבה מאן דאמר לי דאין הלכה כרבי יהודה עבידנא יומא טבא לרבנן".

פירוש, רב יוסף שהיה סומא חשב מתחילה כי מי שאינו מצווה ועושה גדול יותר מן המצווה ועושה, לכן אמר שכל מי שיאמר לו שהלכה כרבי יהודה שסומא פטור מכל המצוות יעשה יום טוב דהיינו סעודה לחכמים, שהרי הוא פטור מכל המצוות ועם כל זאת הוא מקיימן כאינו מצווה ועושה. אולם אחרי שאמר רבי חנינא כי המצווה ועושה גדול ממי שאינו מצווה ועושה, אמר אדרבה מי שיאמר לו שאין הלכה כרבי יהודה, אלא שהסומא חייב בכל המצוות, יעשה יום טוב לחכמים.

וכתבו התוספות (שם ד"ה גדול): "גדול המצווה ועושה, נראה דהיינו טעמא, דמי שמצווה ועושה עדיף, לפי שדואג ומצטער יותר פן יעבור, ממי שאין מצווה שיש לו פת בסלו שאם ירצה יניח". פירוש, כי כשהוא מצווה ועושה יצרו תוקפו שלא לקיים המצווה, אבל מי שאינו מצווה הרי יש לו פת בסלו שאם ירצה לא יקיים המצווה ואין יצרו תוקפו. נמצינו למדים מזה, כי מצד הסברא החיצונה היה ראוי לומר שאינו מצווה ועושה גדול ממצווה ועושה, מכיון שהוא מקיים את המצוות בתורת נדבה מרצונו הטוב, אלא שעם כל זאת גדול מצווה ועושה משום שהיצר מתגרה בו.

והנה שנינו בגמרא (סוכה נב.): "לעתיד לבוא מביאו הקב"ה ליצר הרע ושוחטו בפני הצדיקים ובפני הרשעים". נמצא לפי זה כי לעתיד לבוא קיום המצווה בגדר אינו מצווה ועושה יהיה גדול ממצווה ועושה, שהרי אז כבר לא יהיה שייך לומר שבמצווה ועושה יצרו תוקפו, לכן באמת מטעם זה אמרו: "מצוות בטלות לעתיד לבוא", כי אז יקיימו כל המצוות בתורת נדבה

לפני ה' אש זרה אשר לא צוה אותם, ותצא אש מלפני ה' ותאכל אותם וימותו לפני ה'", אם כן מה ראו חכמינו ז"ל לגלות טעם חדש שנענשו משום שאמרו: "מתי ב' זקנים הללו מתים ואנו נוהגין שררה על הציבור".

עוד יש לתמוה הלא מקרא מלא דיבר הכתוב (שם ג): "ויאמר משה אל אהרן, הוא אשר דבר ה' לאמר, בקרובי אקדש ועל פני כל העם אכבד, וידום אהרן". ופירש רש"י: "אמר משה לאהרן, אהרן אחי יודע הייתי שיתקדש הבית במיודעיו של מקום, והייתי סבור או ב' או בך, עכשיו רואה אני שהם גדולים ממני וממך". הרי מבואר בזה גודל קדושתם.

זאת ועוד ידוע מה שפירש ה"אור החיים" הקדוש בפרשת אחרי מקרא שכתוב על נדב ואביהוא (ויקרא טז-א): "בקרבתם לפני ה' וימותו, פירוש שנתקרבו לפני אור העליון בחיבת הקודש ובוזה מתו, והוא סוד הנשיקה שבה מתים הצדיקים. והנה הם שווים למיתת כל הצדיקים, אלא שההפרש הוא, שהצדיקים הנשיקה מתקרבת להם, ואילו הם נתקרבו לה, והוא אומרו בקרבתם לפני ה'". הנה כי כן איך יתכן כי שני קדושים הללו אמרו על משה רבם ואהרן אביהם: "מתי ב' זקנים הללו מתים ואנו נוהגין שררה על הציבור".

וכבר הביאו בליקוטים של החידושי הרי"ם (פרשת שמיני) בלשון קדשו: "העולם משתומם על כך, אבל באמת מי שאין לו נגיעה בשום דבר לעצמו, רק הכל לכבוד שמים כמו נדב ואביהוא, על כגון זה לא קשה כלל". אולם עדיין ראוי לבאר ענין זה גם לפי קוצר השגתנו מה היתה עומק כוונתם באומרם דברים חריפים כל כך.

"מצוות בטלות לעתיד לבוא" כי יקיימו כל המצוות כאינו מצווה ועושה

רחש לבי דבר טוב לבאר דברי חכמים וחידותם, על פי מה ששנינו בגמרא (נדה סא:): "מצוות בטלות לעתיד לבוא". ופירש הריטב"א, שאין הכוונה כפשוטה שיתבטלו המצוות ולא יקיימו אותן, אלא הכוונה בזה שלעתיד לבוא לא יקיימו ישראל המצוות מחמת היותם מצווים ועושים, אלא יקיימו אותן מרצונם הטוב בגדר אינם מצווים ועושים.

וביאר ב"יערות דבש" (ח"ב דרשה ט ד"ה ואמרו) הענין בזה על פי מה ששנינו בגמרא (קידושין לא:): "אמר רב יוסף מריש הוה אמינא, מאן דהוה אמר לי הלכה כרבי יהודה דאמר סומא פטור

כי כל כוונתם היתה בתכלית החשיבות, שכולם בהיותם ראשי בני ישראל השתדלו לתקן פגם המלכות מן החיצונים... ולא היה יכולת בידם וטעו במעשיהן ונענשו בשוגג".

הנה מה טוב לבאר בזה מה שאמרו במדרש (ויק"ר כ-ט), כי נדב ואביהוא נתחייבו מתו משום שנכנסו לבית המקדש שתויי יין. נקדים מה שביארו ב"דעת זקנים" מבעלי התוספות פרשת שמיני (ויקרא י-ט) הטעם שאסור להיכנס לבית המקדש שתויי יין על פי מה ששינו בגמרא (ברכות מ): "אילן שאכל ממנו אדם הראשון, רבי מאיר אומר גפן היה, שאין לך דבר שמביא יללה על האדם אלא יין, שנאמר (בראשית ט-כא) וישת מן היין וישכר". וכן מבואר במדרש (ב"ר יט-ה): "סחטה ענבים ונתנה לו". לכן אסור להיכנס לבית המקדש לעשות העבודה שתויי יין, וכמו שביארו בלשון קדשם:

"יין ושכר אל תשת, לפי שעל ידי שתיות, יותר מדאי בושות וחרפות באות עליו... שעל ידי יין ששתה אדם הראשון בברכת נישואין שלו כדפרישית לעיל, נשתכר ועבר על ציווי של מקום, ולבסוף נתקלל בנשיכת נחש שנאמר (בראשית ג-ט) ואתה תשופנו עקב, ולפי שנקנסה מיתה על האדם בשביל אותו יין, נהגו העולם כשהמברך בצבור אומר סברי מרנן והם עונין לחיים, וכן מצינו בשלהי במה אשה (שבת סז): מעשה ברבי עקיבא שעשה משתה לבנו, ועל כל כוס וכוס אמר חמרא וחיי לפום רבנן ולפום תלמידיהון... אמר הקב"ה הואיל וכך היין גורם, דין הוא שאצוה כהני שלא ישתו יין בבואם לשמש לפני".

מעשה יש לומר שטעם זה נכנסו נדב ואביהוא שתויי יין לבית המקדש, כי חשבו שכבר נתקן חטא אדם הראשון שחטא ביין, ואם כן כבר מותר לעשות העבודה שתויי יין. נמצינו למדים מכל זה, שנדב ואביהוא חשבו לעשות התיקון של חטא אדם הראשון, שהוא התיקון של אחרית הימים שאז נזכה לגאולה השלימה.

על פי האמור ירווח לנו להבין הטעם שהקריבו אש זרה: "אשר לא צוה אותם", כי חשבו שכבר הגיע זמן הגאולה שאז: "מצוות בטלות לעתיד לבוא", שיקיימו כל המצוות בגדר אינו מצווה ועושה, לכן חשבו להקריב אש אף שלא נצטוו על זה, אולם מאחר שעדיין לא הגיע זמן הגאולה, לכן מפרש הכתוב: "ויקריבו לפני ה' אש זרה אשר לא צוה אותם".

מעשה יאירו עינינו להבין דברי חכמים וחידותם, שנדב ואביהוא אמרו: "מתי ב' זקנים

זוהר הקדוש: מחמת גודל הפחד פרחו נשמתו של פנחס ונכנסו בו נשמות נדב ואביהוא שמצאו מנוח זכו לתיקון

ביאור כוונתם של נדב ואביהוא שאמרו על משה ואהרן: "מתי ב' זקנים הללו מתים ואנו נוהגין שררה על הציבור"

נדב ואביהוא חשבו שכבר הגיע התיקון של אחרית הימים שאז יקיימו כל המצוות בגדר אינו מצווה ועושה

נדב ואביהוא השתוקקו לבטל ההנהגה של משה ואהרן בגדר מצווה ועושה כדי לקיים המצוות בגדר אינו מצווה ועושה

שניתנה בגדר אינם מצווים ועושים, כמו ששינו בגמרא (יומא כח): "קיים אברהם אבינו כל התורה כולה, שנאמר (בראשית כו-ה) עקב אשר שמע אברהם בקולי". כי מגודל דביקותם בה' זכו ללכת בדרכיו לקיים את המצוות כמו שהקב"ה מקיימן בגדר אינו מצווה ועושה, ומה גם שלא שלט בהם היצר הרע כמו ששינו בגמרא (ב"ב ז): "שלשה לא שלט בהן יצר הרע, אלו הן אברהם יצחק ויעקב".

הנה כי כן זהו שמתחנן הקב"ה אל ישראל: "ושמרו את משמרתני אני ה'", בבקשה מכם שמרו נא את המצוות כמו שאני שומר אותן בגדר אינו מצווה ועושה, על ידי שתקרבו את הגאולה העתידה שאז ישחט הקב"ה את היצר הרע, ועל ידי זה "מצוות בטלות לעתיד לבוא", שתקיימו את המצוות כמו שהקב"ה מקיימן בגדר אינו מצווה ועושה.

נדב ואביהוא ביקשו לעשות התיקון השלם

בדרך זו במסילה נעלה לבאר מה שאמרו נדב ואביהוא: "מתי ב' זקנים הללו מתים ואנו נוהגין שררה על הציבור", על פי מה שגילה רבינו האריז"ל ב"שער הפסוקים" (פרשת שמיני) כי נדב ואביהוא ביקשו לתקן את החטא של אדם הראשון, אלא שחטאו במה שעשו עבודה שלא נצטוו על זה כי עדיין לא הגיע הזמן לתיקון השלם. לפי זה מסיק האריז"ל בלשון קדשו:

"כללו של דבר, אל יחשוב אדם טעות מפורסמת כזה, שנדב ואביהוא הקריבו אש זרה ממש ח"ו, כי מי שהיו שקולים כמשה ואהרן, ואמר הקב"ה עליהם בקרובי אקדש, אין לייחס להם טעות גדולה כזו, שאין לייחס לתינוק הדיוט אחר, אבל הענין הוא במה שהודעתין בענין חטאו של אדם הראשון, ובענין אותם ארבעה חכמים שנכנסו לפרדס ושלשתם נענשו,

להתייצב בעדת הדיינים והן יושבין, שנאמר (תהלים פב-א) אלקים נצב בעדת אל".

על פי האמור מפרש ה"בני יששכר" (סיון מאמר ב אות ד) נוסח הברכה בקיום המצוות: "אשר קדשנו במצוותיו וצונו", פירוש, הקב"ה קדשנו "במצוותיו" שהוא עצמו מקיימן, ובלשון קדשו: "והנה כביכול השי"ת בעצמו שומר תורתו ומקיים מצוותיו, כמו שאנו מברכין על המצוות אשר קדשנו במצוותיו, מצוותיו דייקא, כביכול אשר הוא בעצמו מקיימם, וכענין שמצינו בדברי חז"ל (ברכות ו.) מנין שהקב"ה מניח תפילין, מנין שהקב"ה מתפלל".

וכאן הבן שואל, הלא ברור שהקב"ה מקיים את כל המצוות בגדר אינו מצווה ועושה, כי מי יאמר לו מה תעשה, ואם כן לפי מה שמסיק בגמרא: "גדול מצווה ועושה יותר ממי שאינו מצווה ועושה", איך יתכן שהקב"ה מקיים המצוות רק כאינו מצווה ועושה. זאת ועוד, איך מבקש הקב"ה מישראל: "ושמרתם את משמרתיי", וכן "אם בחוקותי תלכו", כאשר הוא יתברך שמו מקיים המצוות רק כאינו מצווה, ואנו מקיימים המצוות בגדר מצווים ועושים.

אולם לפי דברי הריטב"א והביאור של ה"יערות דבש" יתיישב הכל באופן נפלא, כי באמת מצד הקב"ה שלא קיים אצלו המושג של יצר הרע, לכן הוא מקיים את כל המצוות בגדר אינו מצווה ועושה שאצלו הוא גדול ממצווה ועושה, וכן היא תכלית הבריאה בבחינת: "סוף מעשה במחשבה תחילה", שאחרי כל הגלויות יזכו ישראל לגאולה העתידה שיתבטל היצר הרע מן העולם, ואז הרי באמת שינו: "מצוות בטלות לעתיד לבוא", כפירוש הריטב"א שיקיימו כל המצוות בגדר אינו מצווה ועושה.

על פי האמור יומתק להבין מה שהקדימו האבות הקדושים לקיים את כל התורה עוד לפני

בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי מעל בני ישראל, בקנאו את קנאתי בתוכם, בקצפו את הקצף שהיה לי לקצוף". רמז לנו רש"י בכך גודל מדרגתו של פנחס, כי מאחר שהלכה זו: "הבועל ארמית קנאין פוגעין בו", היא הלכה שאין מורין כן, אם כן שייך הלכה זו רק אצל הקב"ה, שמקיים כל המצוות בגדר אינו מצווה ועושה.

נמצא שהקב"ה היה צריך לקיים הלכה זו בעצמו להרוג את זמרי, אולם פנחס שנתדבק בקנאותו הטהורה בה' זכה למלא כביכול את מקומו של הקב"ה, לקיים הלכה זו אף שאין מורין כן. וזהו שדקדק רש"י לומר: "בקנאו את קנאתי, בקצפו את הקצף שהיה לי לקצוף", כי הלכה זו שאין מורין כן שייכת להקב"ה.

הנה כי כן ירווח לנו להבין הטעם שזכה פנחס מדה כנגד מדה, להיות אליהו שיבוא ויבשר לנו על הגאולה העתידה, אשר אז עתיד הקב"ה לשחוט את היצר הרע, ועל ידי זה "מצוות בטלות לעתיד לבוא", שלא יקיימו כל המצוות בגדר מצווה ועושה, כי אם בגדר אינו מצווה ועושה, וכל זה בזכות שנתדבק פנחס בה' בדביקות גדולה, עד כדי כך שמסר נפשו להרוג את זמרי בגדר אינו מצווה ועושה, כמו שהקב"ה מקיים כל המצוות בבחינה זו.

כיון שבאנו לידי כך, הנה מה טוב ומה נעים לבאר בזה הטעם שזכו נשמות נדב ואביהוא למקום מנוחה ולתיקון כשנכנסו בפנחס בשעה שהרג את זמרי, שהרי כפי מה שנתבאר פגמו בכך שהקריבו אש זרה אשר לא צוה אותם, לפני שהגיע הזמן התיקון של אחרית הימים, לכן התיקון שלהם היה שנכנסו בפנחס כשקיים הלכה ברורה, "קנאין פוגעין בו", ואף שהבא לישאל אין מורין לו לעשות כן, אבל מי שמקנא בכבודו של מקום רשאי לעשות כן, וכיון שעשה כדת וכדין בבחינת אינו מצווה ועושה, זכו גם נשמות נדב ואביהוא לתיקון נפלא על ידי פנחס.

מגלים לנו חכמינו ז"ל: "נתעלמה ממנו הלכה", פירוש, שנתעלמה ממשו רבינו את ההלכה שקנאין פוגעין בו:

"געו כולם בבכיה, והיינו דכתיב (במדבר כה-1) והמה בוכים פתח אהל מועד, וכתיב (שם ז) וירא פנחס בן אלעזר, מה ראה. אמר רב, ראה מעשה ונזכר הלכה, אמר לו [פנחס למשה], אחי אבי אבא, לא כך לימדתי ברדתך מהר סיני, הבועל ארמית קנאין פוגעין בו, אמר לו [משה רבינו], קריינא דאיגרתא איהו ליהוי פרוונקא". פירוש, מי שקורא את האיגרת, הוא יהיה השליח לעשות מה שכתוב בה, ורמז לו בכך שיקיים את ההלכה שרק הוא זכר אותה.

והנה בגמרא (שם) מבואר כי הלכה זו: "הבועל ארמית קנאין פוגעין בו", היא בגדר: "הלכה ואין מורין כן", כלומר אם בא אחד לשאול מה עליו לעשות כשהוא רואה מעשה זה, אין מורין לו להרוג את החוטא אלא הוא רשאי לעשות כן מעצמו: "אמר רב חסדא, הבא לימלך אין מורין לו, איתמר נמי אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן, הבא לימלך אין מורין לו". [ומצינו כמה פעמים הלכות כאלו בגמרא (שבת יב:; עירובין ז:; ביצה כח:; ב"ק ל:); "הלכה ואין מורין כן"].

נמצינו למדים מזה כי הלכה זו "הבועל ארמית קנאין פוגעין בו", היא בגדר אינו מצווה ועושה, ומה נפלא להבין בזה מה שפירש רש"י על מקור ההלכה במשנה (סנהדרין פא:): "הבועל ארמית קנאין פוגעין בו, בני אדם כשרין המתקנאין קנאתו של מקום, פוגעין בו בשעה שרואין את המעשה". והביאור בזה, כי רק אדם כשר שהוא דבוק בה', עד כדי כך שהוא מקנא קנאתו של מקום, לכן מפאת דביקותו בה' שמקיים כל המצוות בגדר אינו מצווה ועושה, גם הוא ראוי לקיים הלכה זו אף על פי שהיא בגדר אינו מצווה ועושה.

הקצף שהקב"ה היה לו לקצוף בגדר אינו מצווה ועושה

מעתה יאירו עינינו וישמח לבנו מה עמקו דברי רש"י הקדוש, שמפרש הכתוב: "פינחס

הללו מתים ואנו נוהגין שררה על הציבור". כי משה ואהרן היו שורש ההנהגה של קיום מצוות התורה בגדר מצווה ועושה, וכמו שכתוב (דברים לג-ד): "תורה צוה לנו משה מורשה קהילת יעקב", וכן כתוב על אהרן הכהן (מלאכי ב-1): "כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו כי מלאך ה' צבאות הוא".

לכן נדב ואביהוא מפאת השתוקקותם הגדולה לתיקון של אחרית הימים אמרו: "מתי ב' זקנים הללו מתים", שתתבטל כבר ההנהגה של משה ואהרן, שהם שורש ההנהגה של קיום מצוות התורה בגדר מצווה ועושה, "ואנו נוהגין שררה על הציבור", בגדר אינו מצווה ועושה, וכמו שהקריבו אש זרה "אשר לא צוה אותם", וכל זה מחמת שחשבו שכבר הגיע התיקון השלם של אחרית הימים.

מה נפלא להבין בזה מה שהעיד עליהם הכתוב: "בקרבתם לפני ה' וימותו", ופירש ה"אור החיים" הקדוש: "שנתקברו לפני אור העליון בחיבת הקודש וזבה מתו", ולפי האמור הכוונה בזה כי מפאת גודל דביקותם בה' חשקה נפשם לקיים כל המצוות כמו שהקב"ה מקיימן בגדר אינו מצווה ועושה, אולם מאחר שעדיין לא הגיע הזמן של התיקון השלם, דקדק הקב"ה עמהם כמו שהוא מדקדק עם הצדיקים כחוט השערה, ונתקיים בהם מאמר הקב"ה: "בקרובי אקדש".

פנחס מפאת גודל דביקותו בה' הרג את זמרי בגדר אינו מצווה ועושה

ובכן הבה נמשיך במסע הקודש לבאר לפי זה הטעם שזכה פנחס לקבל את שכרו: "הנני נותן לו את בריתי שלום", שיזכה להיות אליהו שיבשר על הגאולה באחרית הימים, ואגב נבאר גם כן הטעם שנשמות נדב ואביהוא זכו לתיקון דוקא כשנכנסו בפנחס בשעה שהרג את זמרי בן סלוא.

נקדים מה ששינו בגמרא (סנהדרין פב:), כי זמרי בן סלוא הביא את כזבי בת צור אצל משה רבינו, ואמר לו: "בן עמרם זו אסורה או מותרת, ואם תאמר אסורה, בת יתרו מי התירה לך".

תודתנו וברכתנו נתונות לאלו שנדבו את הוצאת הגליון לזיכוי אחינו בני ישראל

משפחת מהדב הי"ו - לעילוי נשמת אמם האשה החשובה מרת לאה בת זירג'ני ע"ה

להורדת המאמרים shvilei.com
לקבלת המאמרים באימייל: mamarim@shvileipinchas.com